

Valtakunnansovittelijan toimisto
Riksförlikningsmannens byrå
National Conciliator's Office

Työriidat 2018

Valtakunnansovittelijan toimiston vuosiraportti 2018

Valtakunnansovittelijan toimisto

Taitto: Työ- ja elinkeinoministeriö

Helsinki 2019

Johdanto

Vuonna 2018 sovitteluun tuli työriitalain mukaisia uusia työriitoja 20 (17 kpl vuonna 2017). Osa työriidoista yhdistettiin tai liittyivät toisiinsa siten, että erillisinä käsittelyssä oli lopulta 18. Lisäksi soviteltiin vuonna 2017 vireille tulleista työriidoista rahoitusalan työriitaa.

Soviteltuja työriitoja oli useilla eri aloilla. Pelkkiin palkkoihin kohdistuvia työriitoja ei ollut yhtään, vaan ne koskivat lisäksi muita sopimusmääräyksiä. Työriidoista viisi ratkesi lopulta osapuolten kesken neuvotte-luteitse. Työnseisauskeinona käytettiin lakon uhkaa, lukuun ottamatta rakennusalaa, jossa uhattiin niin lakoilla kuin työsuluilla.

Sovittelu kesti keskimäärin kuukauden. Poikkeuksen muodosti rahoitusala, jonka työriitaa soviteltiin kol-misen kuukautta. Rahoitusalan työriidasta teki vaikean kysymys siitä, voiko työnantaja ja millä ehdoin sijoittaa työaikaa viikonloppuun.

Vuosi 2019 alkaa merenkulun sopimuskausien päättymisestä ja on monella sopimusosalalla optiovuosi. Auto- ja kuljetusalan työntekijäliitto AKT irtisanoi alkuvuodesta sopimuksiaan, mutta pääsi vastapuoltensa kanssa hienosti ilman työriitoja neuvotellen ratkaisuihin. Tulevana vuonna jännitetään myös muun muassa teknologiateollisuuden sopimusten ja Kilpailukyky sopimuksen työaikapidennyksen jatkosta.

Valtakunnansovittelijan toimistossa toivotaan, että tulevan vuoden neuvotteluita käyvät sopimusosapuolet saavat ratkaistuksi vaikeat kysymykset keskenään ja mahdollisimman vähin työnseisauksin.

Tuleva vuosi tuo mukanaan myös hallitusneuvottelut ja uuden hallituksen. Jotkut ovat esittäneet julkisuu- dessa myös toiveita työrauhalainsäädännön kehittämiseksi. Nähtäväksi jää, käynnistetäänkö uudistustyötä ja onko mahdollisella hankkeella vaikutusta myös työriitalainsäädäntöön.

Helsingissä helmikuussa 2019

Vuokko Piekkala

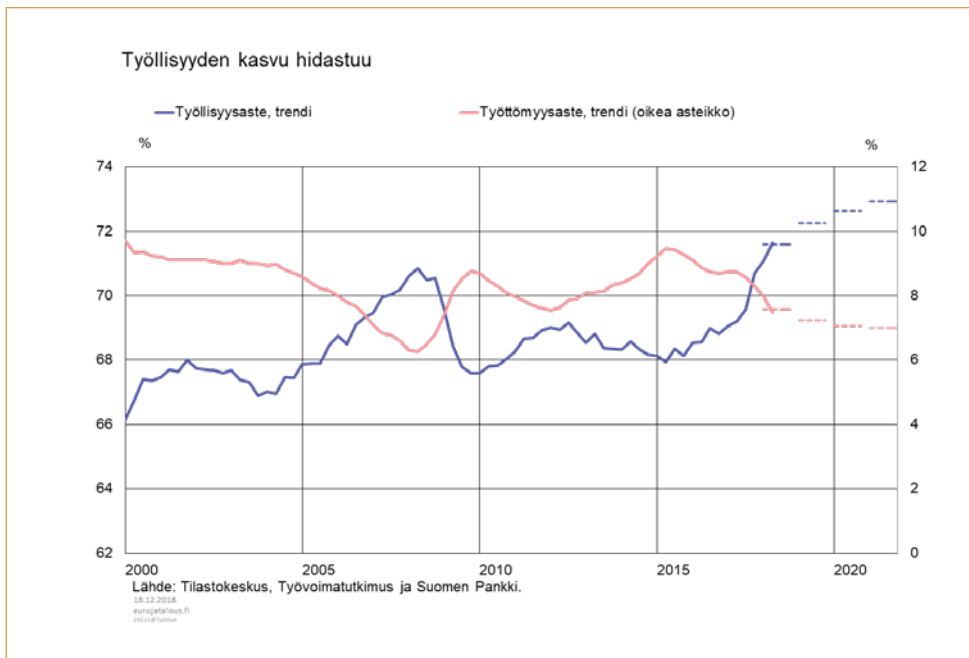
Valtakunnansovittelija

Yleistä tarkasteluvuodesta

Työllisyys

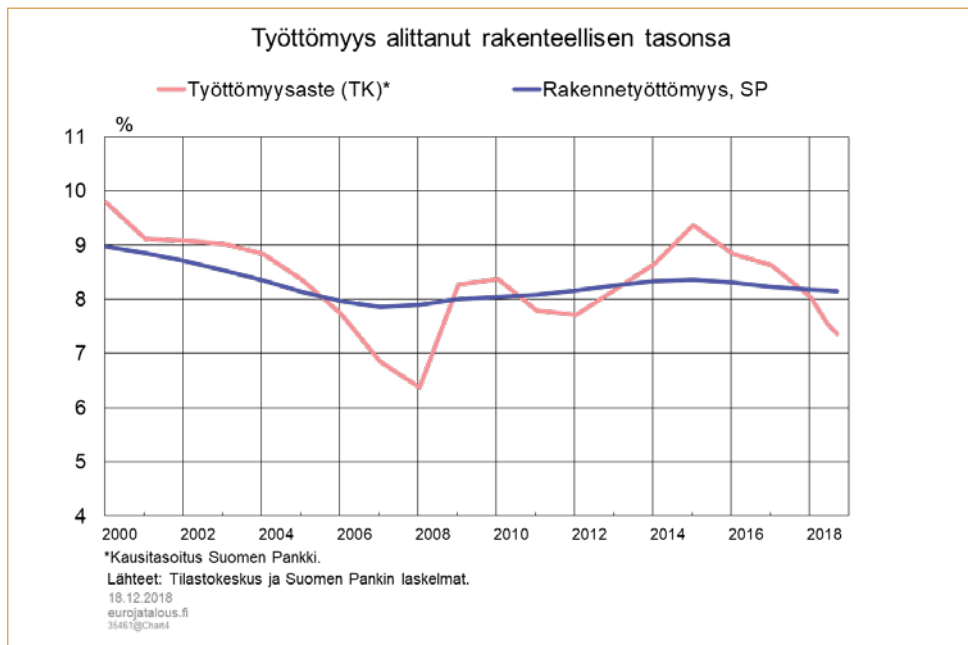
Taloudellisen aktiviteetin hyvä vire ylläpiti työllisyyden kasvua alkuvuoden 2018 aikana. Tilastokeskuksen 21.12.2018 julkaiseman työvoimatutkimuksen mukaan työllisyysasteen trendi oli 72 prosenttia.

Kuvio 1. Työllisyysasteen ja työttömyysasteen trendit 2000–2020 (Lähde: Euro&Talous 5/2018 [Haku - Euro ja talous](#))

Vaikka työllisyys parantui ja työvoiman tarjonta oli koko talouden tasolla riittävää, työmarkkinoiden yhteensopivuusongelmat eivät poistuneet. Pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrät ovat olleet edelleen suuremmat kuin edellisen suhdannehuipun aikana vuonna 2008. Työmarkkinoiden yhteensopivuusongelmien lisääntymisen taustalla on ollut voimakas talouden rakennemuutos, jossa uudet työpaikat syntyvät eri aloille ja alueille kuin mistä niitä on tuhoutunut. Heikentynyt kohtaanto johtuu Suomen Pankin mukaan suuresta pitkäaikaistyöttömien osuudesta, ikääntyvien työttömien osuuden kasvusta sekä korkeasti koulutetun työvoiman runsaasta kysynnästä mutta vähäisestä tarjonnasta. Elinkeinoelämän keskusliiton suhdannebarometrin ja työ- ja elinkeinoministeriön ammattibarometrin mukaan pulaa on ollut erityisesti rakentamisen ja kiinteistöpalvelujen ammatillisista sekä informaatio-, sosiaali- ja terveyspalvelujen asiantuntijoista.

Kuvio 2. Työttömyysasteen muutos, suhdannevaihteluista puhdistettu työttömyysaste (Lähde: Euro&Talous 5/2018 [Haku - Euro ja talous](#))

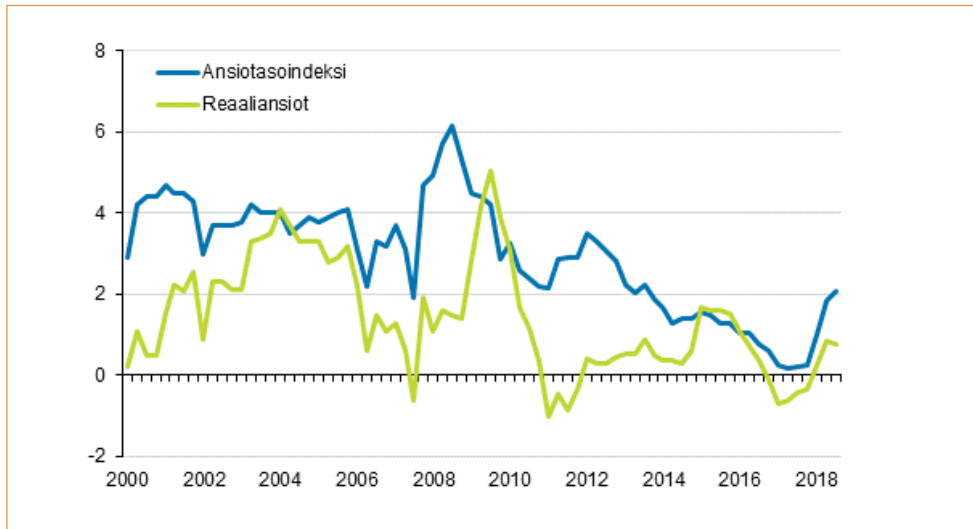

Palkkasumman ja ansioiden kehitys

Tilastokeskuksen 13.12.2018 julkaisemien tietojen mukaan koko talouden palkkasumman ennakoidaan kasvavan 4,8 prosenttia edellisvuodesta. Tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikunnan mukaan nimellisansioiden arvioidaan kasvavan vuonna 2018 vajaa kaksi prosenttia ja keskiansioiden 2,1 prosenttia.

Vuoden 2018 ja 2019 palkankorotuksista neuvoteltiin toimialoittain. Päänavaajana toimi Teknologiateollisuus ja Teollisuusliitto. Näiden lokakuussa 2017 saavuttaman neuvottelutuloksen mukaan palkoista voidaan sopia paikallisesti ja jos paikallisesta palkkaratkaisusta ei päästä sopimukseen, sopimuspalkkoja korotetaan 1.1.2018 alkaen 1,1 prosentin yleiskorotuksella ja 0,5 prosentin yrityskohtaisella erällä sekä 1.1.2019 alkaen 0,9 prosentin yleiskorotuksella ja 0,7 prosentin yrityskohtaisella erällä. Muilla aloilla päädyttiin suurin piirtein saman tasoihin sopimuspalkkojen korotuksiin sopimuskauden pituus huomioon ottaen.

Kuvio 3. Ansiotasoindeksi ja reaaliensiot 2000/1–2018/3, vuosimuutosprosentti, Tilastokeskus 15.10.2018
(Lähde: [Tilastokeskus - Ansiotasoindeksi](#))

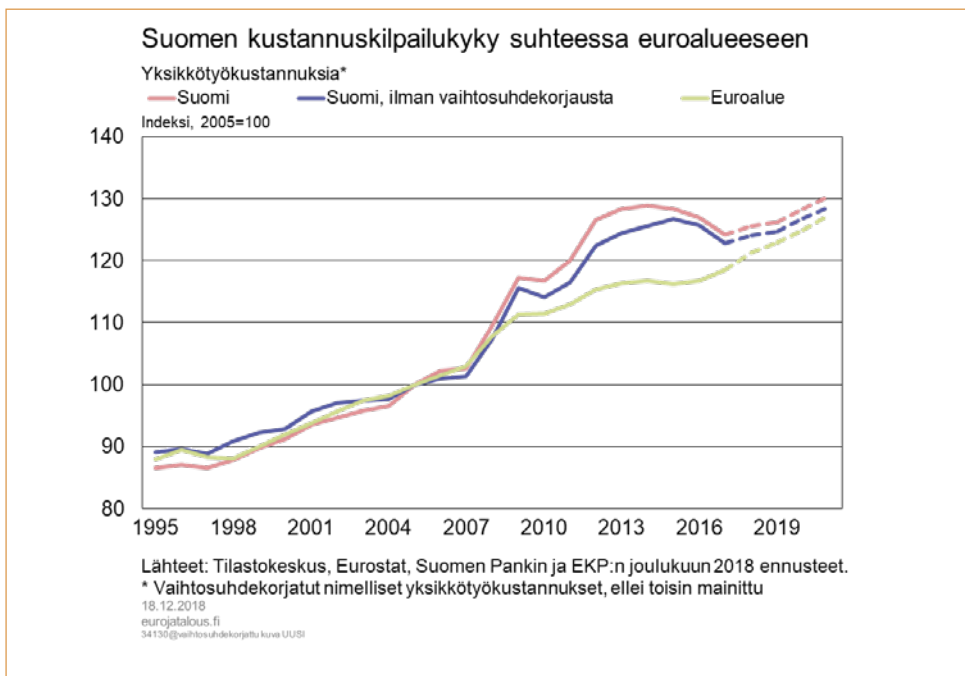

Taulukko 1. Ansiotaso ja tuottavuus 2017–2021 (Lähde: Suomen Pankki [Ennustetaulukot vuosille 2017–2020 \(joulukuu 2017\) - Euro ja talous](#))

Prosenttimuutos edellisestä vuodesta	2017	2018°	2019°	2020°	2021°
Koko talous					
Ansiotaso	0,2	1,8	2,4	2,7	2,4
Palkansaajakorvaukset palkansaajaa kohti	-1,2	1,3	1,8	3,0	2,5
Yksikkötyökustannukset	-2,8	1,0	0,6	1,6	1,4
Tuottavuus työllistä kohti	1,7	0,3	1,2	1,3	1,1

Neuvottelukierros toteutui liitto- tai toimialakohtaisesti. Kierrosta edelsi vuodesta 2011 tehdyt keskitetyt työmarkkinaratkaisut. Näistä viimeiseen keskitettyyn ratkaisuun eli ns. Kilpailukyky sopimukseen ei sisältänyt lainkaan palkankorotuksia. Neuvottelukierrokselle lähdettiin epäilevin mielin, koska edellisen liittokierroksen 2007–2008 jäljiltä Suomessa saatiin isommat nimellispalkankorotukset kuin muualla Euroopassa.

Kuvio 4. Yksikkötyökustannusten kehitys 1995–2019 (Lähde: Euro&Talous 5/2018 [Haku - Euro ja talous](#))

Vuodesta 2017 toteutunut liitto- tai toimialakohtainen neuvottelukierros oli lopulta kattavampi kuin tulopoliittiset kierrokset, sillä se sisälsi koko julkisen alan ja Elinkeinoelämän keskusliiton selvitysten perusteella vähän yli 99 % yksityisaloista. Noin 87 % sopimuksista syntyi sopimusosapuolten neuvotteluiden tuloksena ja vain noin 10 prosentissa turvauduttiin sovitteluun.

Vaikka ns. Suomen mallista – koordinoidusta palkkamallista – ei saatu erikseen sovittua ennen neuvottelukierroksen alkua, neuvottelut käytiin mallilla, jonka tarkoituksena oli tukea kansainväliselle kilpailulle alttiiden alojen kilpailukykyä, pitkäjänteisesti työllisyyttä ja tuottavuuskehitystä sekä julkisen talouden tasapainoa. Toteutukseen liittyi myös ajatus siitä, että valtakunnansovittelija osaltaan tukee sovittelutoimissaan tavoitetta.

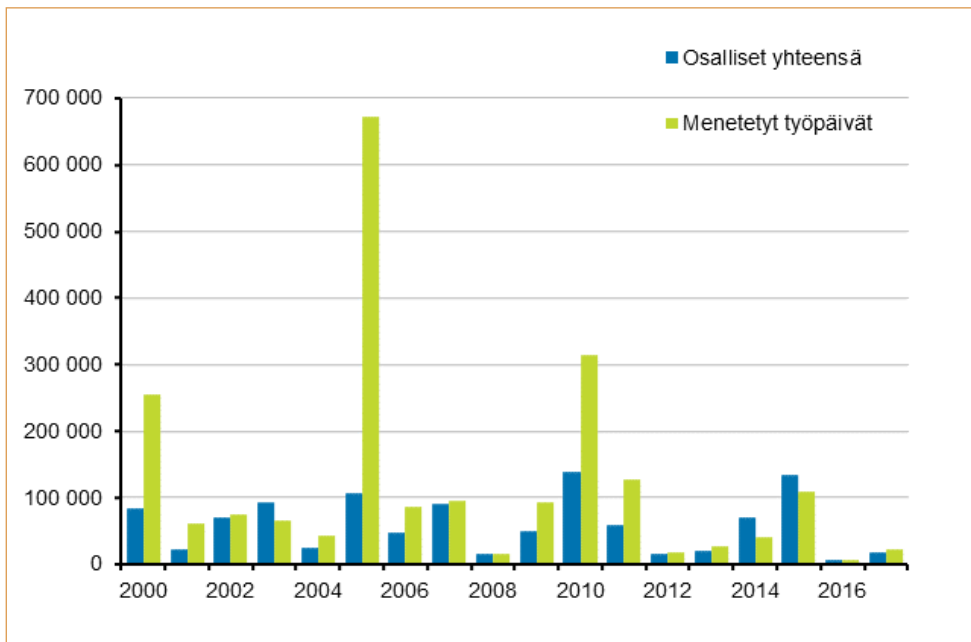
Työtaisteluiden määrä ja syyt

Vuonna 2017 toteutui tilastokeskuksen mukaan 103 työtaistelua. Niihin osallistui noin 17 400 työntekijää ja niissä menetettiin noin 23 100 työpäivää. Laittomia työtaisteluita oli 65 %. Työriitälain alaisia työriitoja oli vuonna 2017 yhteensä 17 ja vuonna 2018 yhteensä 20.

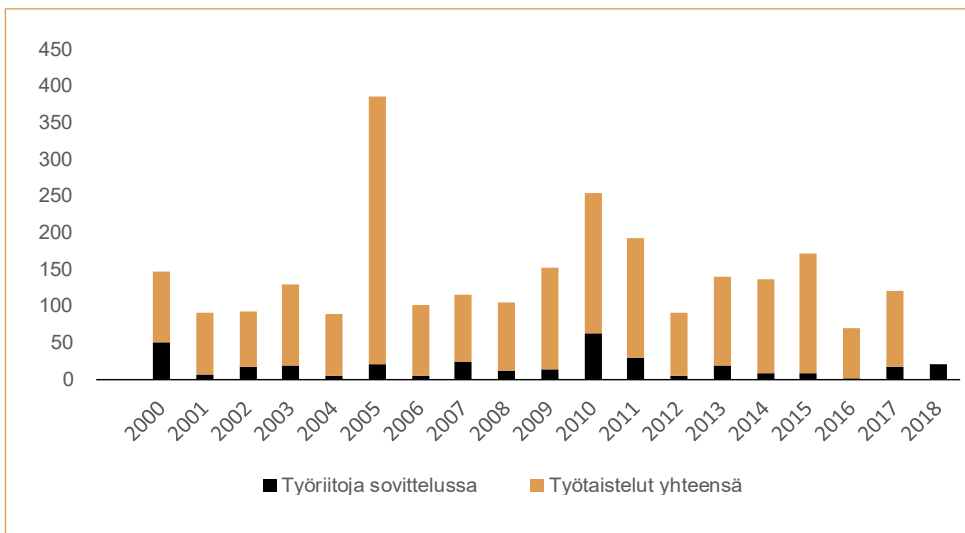
Työtaistelun syy oli lähes 40 % työtaistelusta alan työehtosopimus. Seuraavaksi yleisimmät syyt olivat työnjohto (22 %) ja työvoiman vähennys tai sen uhka (16 %). Elinkeinoelämän keskusliiton selvityksen mukaan työtaistelussa eniten työtunteja menetti teollisuus, jonka osuus työaikamenetyksistä oli 55 %. Eniten työtaisteluihin osallistuneita henkilöitä oli palveluissa.

Kaikkien työtaisteluiden määrä ilmenee Tilastokeskuksen työtaistelutilastosta. Vuoden 2018 tilasto julkaistaan keväällä 2019. (Alla: kuva työtaisteluiden määrät ja sovitteluun tulleet työriidat).

Kuvio 5. Työtaisteluihin osalliset yhteensä ja menetetyt työpäivät vuosina 2000–2017 (Lähde: Tilastokeskus 27.4.2018 [Tilastokeskus - Työtaistelutilastot 2017](#))

Kuvio 6. Työtaistelut ja sovitteluun tulleet työriidat vuosina 2000–2018 (Lähde: Valtakunnansovittelijan toimisto ja Tilastokeskuksen työtaistelutilasto 2017)

Lähteet: Valtiovarainministeriön Taloudellinen katsaus talvi 2018 (julkaisu 33a/2018), Tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikunnan raportti 21.6.2018 ja 31.1.2019, Tilastokeskus, Elinkeinoelämän keskusliiton selvitys työtaisteluista (Työtaistelutilasto 2017), Suomen Pankki (Euro & Talous 5/2018), Valtakunnansovittelijan toimisto.

Yleistä työriitojen sovittelun organisoinnista

Työnantajien sekä työntekijöiden ja virkasuhteisten välisten työriitojen sovittelua varten säädetään työriitojen sovittelusta annetussa laissa (työriitalaki). Sovittelujärjestelmällä mahdollistetaan työriidan ulkopuolisen toimijan – sovittelijan – käyttö. Työriitojen tehokkaalla sovittelulla voidaan vähentää työriidoista osapuolille aiheutuvia taloudellisia menetyksiä. Järjestelmällä pyritään turvaamaan myös työmarkkinoiden vakautta ja ennakoitavuutta.

Työriitojen sovitteluorganisaatiota uudistettiin vuonna 2009 siten, että valtakunnansovittelijan lisäksi on tarpeellinen määrä sivutoimisia sovittelijoita. Muutostarve johtui toisaalta aiemmin piirisovittelussa olleiden työriitojen määrän huomattavasta laskusta pidemmällä aikavälillä sekä alueellisten työriitojen painottumisesta Etelä-Suomeen. Vielä 1980-luvulle tultaessa säännökset mahdollistivat myös toisen valtakunnansovittelijan nimittämisen, mutta koska kahta valtakunnansovittelijaa ei ollut käytännössä nimitetty vuoden 1979 jälkeen ja työriitojen määrä oli vähentynyt, lakiin ei otettu enää mahdollisuutta nimittää kahta valtakunnansovittelijaa. Myös sivutoimisia sovittelijoita koskeva uudistus puolsi tätä ratkaisua.

Nykyisin voimassa olevien säännösten mukaan kaikkien sovittelijoiden toiminta-alue on koko valtakunta, vaikka yksi sovittelija sijoitetaan pysyvästi Ahvenanmaan itsehallintoaluetta varten. Valtakunnansovittelijan ja sivutoimiset sovittelijat valitsee valtioneuvosto. Soviteltavat työriidat sovittelijoiden kesken jakaa valtakunnansovittelija. Valtakunnansovittelijan toimikausi on neljä vuotta ja sivutoimisten sovittelijoiden kolme vuotta.

Tavallisesti työriidan sovittelun hoitaa joko valtakunnansovittelija tai joku sivutoimisista sovittelijoista itsenäisesti. Valtakunnansovittelija voi myös määrätä sovittelijan hoitamaan määrättyä sovittelutehtävää valtakunnansovittelijan avustajana. Kaikilla sovittelijoilla on samat valtuudet sovittelussa, esimerkiksi esittää työnseisausta siirrettäväksi tai tehdä sovintoehdotus.

Sovittelun organisointi vuonna 2018

Vuonna 2018 valtakunnansovittelijana toimi Minna Helle (12.5. saakka), Jukka Ahtela (13.5.–5.8.) ja Vuokko Piekkala (6.8. lukien). Sivutoimisia sovittelijoita ovat Jukka Ahtela (31.3.2021 saakka), Janne Metsämäki (14.10.2020 saakka) ja Jukka-Pekka Tyni (15.2.2021 saakka). Jukka-Pekka Tynin vastuulla on Ahvenanmaan itsehallintoalue.

Valtakunnansovittelijan toimistossa on lisäksi johdon sihteeri. Johdon sihteerinä toimii Tuija Ahonen.

Kuva 1. Valtakunnansovittelijat kuvassa vasemmalta: Jukka-Pekka Tyni, Vuokko Piekkala, Jukka Ahtela ja Janne Metsämäki.

Työriitojen sovittelun sääntelystä

Työriitojen sovittelusta säädetään työriitalaissa.

Vain osa työnseisauksista kuuluu työriitalain mukaisen sovittelun piiriin. Näitä ovat työnseisaukset, joita käytetään työ- ja/tai virkaehtosopimuksen voimassaolon päätyttyä eli työrauhan ulkopuolella.

Työriitojen sovitteluun eivät kuulu sellaiset työtaistelut, jotka tapahtuvat virka- ja työehtosopimuksen ollessa voimassa. Nämä kuuluvat työtuomioistuimen toimivaltaan. Myöskään myötätuntotyötaistelut tai poliittiset työtaistelut eivät kuulu työriitojen sovittelun piiriin. Vaikka poliittiset tai myötätuntotyötaistelut eivät kuulu työriitalain mukaisen ennakoilmoitusvelvollisuuden ja sovittelun piiriin, niitä koskevat työmarkkina-keskusjärjestöjen välisissä sopimuksissa sovitut ennakoilmoitusvelvollisuudet.

Työmarkkinaosapuolten on työriitalain mukaan ilmoitettava kirjallisesti työnseisauksesta tai sen laajentamisesta vähintään 14 vuorokautta ennen valtakunnansovittelijan toimistoon ja vastapuolelle. Ilmoituksessa on mainittava aiotun työnseisauksen tai sen laajentamisen syyt, alkamishetki ja laajuus. Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on saattaa työtaistelu-uhat riittävän ajoissa sovittelijan tietoon, jotta sovittelija voi ryhtyä toimenpiteisiin työriidan selvittämiseksi ja työtaistelun estämiseksi. Myös työnseisauksen kohteeksi joutuvalle on tärkeää saada tieto uhkaavasta tilanteesta. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti on asianomistajarikos ja siitä voidaan tuomita sakkoon.

Aiotun työnseisauksen voidaan siirtää tai sitä voidaan rajoittaa. Työtaistelun aloittamisen siirtäminen tai rajoittaminen vaatii vastapuolen suostumuksen. Myös työ- ja elinkeinoministeriö voi siirtää työnseisauksen myöhempään ajankohtaan määrätyn edellytyksin. Viimeksi mainittu on mahdollista, jos työnseisauksen laajuuden tai työalan laadun vuoksi katsotaan kohdistuvan yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin tai huomattavasti vahingoittavan yleistä etua. Siirtämisellä pyritään varaan riittävästi aikaa sovittelulle.

Ilmoitusvelvollisuus koskee vain työnseisauksia. Tyypillisiä työnseisauksia ovat lakko ja työsulku. Ilmoitusvelvollisuus ei koske esimerkiksi työsaartoa tai ylityökieltoa. Tässä suomalainen järjestelmä poikkeaa ruotsalaisesta järjestelmästä, joka lähtee siitä, että sovittelua voidaan käyttää silloin, kun toimenpide voi vaikuttaa osapuoleen, johon se on kohdennettu painostustarkoituksessa ja kollektiivisena.

Lisäksi valtakunnansovittelija voi ryhtyä toimenpiteisiin tilanteissa, joissa työriita vaarantaa työrauhaa, vaikka painostuskeinona ei käytettäisi ilmoitusvelvollisuuden mukaista työnseisausta, kuten lakkoa. Osapuolet voivat myös yhdessä pyytää vapaaehtoista sovittelua tilanteessa, jossa tarvitaan ulkopuolista apua. Näissä tilanteissa sovittelija ei voi velvoittaa osapuolia osallistumaan sovitteluun (ns. pakkosovittelu).

Ns. pakkosovittelussa työriidan osapuolet ovat velvollisia osallistumaan sovitteluun ja antamaan sovittelijalle tämän tarvitsemat tiedot työriidan sovittelua varten. Sovittelussa sovittelija toimii puheenjohtajana ja määrää prosessin johdosta. Ensisijaisesti sovittelijan on pyrittävä johdattamaan osapuolet sovintoon näiden omien ehdotusten pohjalta. Mikäli tässä ei onnistuta, voi sovittelija tehdä sovintoehdotuksen, jonka hyväksymisestä päättävät osapuolet. Pakkosovintoa ei ole.

Sovittelija voi myös keskeyttää sovittelun tai esittää sovittelulautakunnan perustamista ratkomaan riitaa.

Työriitojen sovittelu vuonna 2018

Kuva 2. Vastausta vartiointialan työriidan sovintoehdotukseen 8.11.2018 antamassa PAMin edustajat Jaana Ylitalo, Jyrki Sinkkonen ja Markku Saikkonen sekä PALTAn edustajat Kaj Schmidt ja Simo-Pekka Koivu.

Vuoden 2018 ja 2019 palkankorotuksista neuvoteltiin toimialoitain. Suurin osa liittokohtaisista työ- ja/ tai virkaehtosopimuksista tehtiin päänavaajana toimineen teknologiateollisuuden jälkeen neuvotteluteitse. Noin neljässäkymmenessä tapauksessa runsaassa 400 työ- ja/ tai virkaehtosopimuksessa tarvittiin sovittelua. Sovinto löytyi osassa tapauksista sovintoehdotuksen pohjalta, osassa taas neuvotteluteitse.

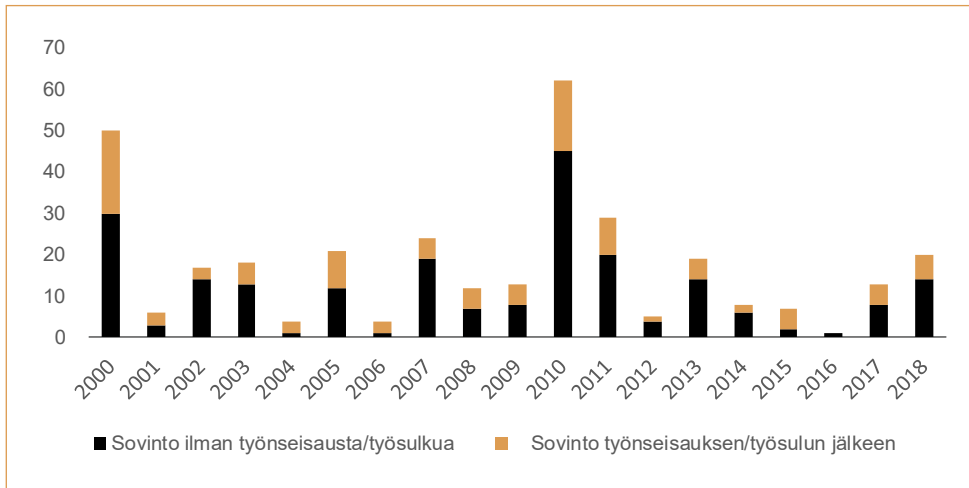
Työriitojen sovittelussa vuonna 2018 olleista työriidoista kaikkiin sisältyi näkemyseroja palkantarkistusten toteuttamisesta ja muista sopimuskysymyksistä, jotka pääsääntöisesti liittyivät tavalla tai toisella työaika-määräyksiin ja/ tai -korvauksiin. Lopputuloksena päädyttiin lisäksi kehittämään sopimusta työryhmissä.

Sovitteluprosessi kestää keskimäärin kuukauden. Vaikein työriita koski rahoitusalaa, jonka sovittelu alkoi joulukuussa 2017 ja jatkui maaliskuulle 2018. Rahoitusalaa hiersi kysymys työajan sijoittamismahdollisuudesta viikonloppuun. Lopulta erimielisyys saatiin ratkaistua siten, että säännöllistä työaika saadaan sijoittaa maanantain ja sunnuntain välille paikallisesti sopien tai jos sopimukseen ei päästä, työehtosopimuksessa määritellyn kriteerein.

Työriitoja on tullut sovitteluun vuosina 2000–2018 keskimäärin noin parikymmentä vuodessa, lukuun ottamatta vuosia 2000, 2010 ja 2011. Näistä vuonna 2010 oli sovittelussa 62 työriitaa, mikä on tavanomaiseen vuoteen nähden kolminkertainen määrä. Suurimmassa osassa sovitteluun tulleista työriidoista sovinto saavutettiin ilman työonseisausta.

Työtaisteluita toteutettiin vuonna 2018 kuudessa työriidassa: rahoituslalla, kenttäavustajissa, Helsingin yliopistossa, sähköistys- ja asennustöissä, rakennusalalla ja vartiointialalla. Työ- ja elinkeinoministeriö siirsi lakon aloittamista sovittelun jatkamiseksi nosturinkuljettajien ja satamavalvojen, konventionaalisten jäänmurtajien ja monitoimimurtajien, ulkomaanliikenteen sekä vartiointialan kiistoissa.

Kuvio 7. Sovitteluun vuosina 2000–2018 tulleet työriidat, joissa sovinto saavutettu ilman työnseisausta/työsulkua tai sen jälkeen (Lähde: Valtakunnansovittelijan toimisto)

Vuonna 2018 sovitteluun tuli 20 uutta työriitaa, joista kaksi yhdistettiin. Lisäksi sovitteliin vuonna 2017 vireille tullutta rahoitusalan työriitaa. Alla olevaan taulukkoon on koottu työriidat, sovittelija, työriidan osapuolet sekä työriidan päättäminen ja käsittelyssä olleet teemat kolmijaolla palkat, muut sopimusky-symykset ja työryhmät.

Taulukko 2. Työriidat 2018

Työriidan perustiedot			Sovittelu				
Aihe	Sovittelija	Osapuolet	Ratkaisutapa		Käsiteltyjen teemojen jaottelu		
			Neuvot-telutulos	Sovinto-ehdotus	Palk-kaus	Muu sopi-muskysymys	Työryh-mä(t)
17. Rahoitusala	Minna Helle	Nousu ry, Pro ry, YTN ry sekä Palta ry, Finans-siala ry		x	x	x	x
1. Paperiteollisuus- den toimihenkilöt	Minna Helle	Ammattiliitto Pro ry ja Metsäteollisuus ry		x	x	x	x
2. Mekaaninen metsäteollisuus	Minna Helle	Teollisuusliitto ry ja Met-säteollisuus ry		x	x	x	x
3. Kenttäavustajat	Minna Helle -> Jukka Ahtela	IAU ry ja Kiinteistötyön-antajat ry / Lassila & Tikanoja	x	x	x	x	
4. Nosturinkuljet- tajat ja satamaval- vojat	Jukka Ahtela	AKT ry, SMU ry ja Avainta ry		x	x	x	x
5. Helsingin yliopisto	Janne Metsä- mäki	JUKO ry, Pardia ry, JHL ry ja Sivistystyönanta-jat ry		x	x	x	x
6. Kiinteistöpalve- luuala	Minna Helle	PAM ry ja Kiinteistötyön-antajat ry		x	x	x	x
7. Yksityinen sosi- aalipalveluala	Minna Helle	Jyty-Pardia-STHL, TSN ry, Talentia ry ja Hyvin-vointialan liitto ry		x	x	x	x
8. Yksityinen sosi- aalipalveluala	Minna Helle	OAJ ry ja Hyvinvointialan liitto ry			Liitetty työrii- taan 7		
9. Yksityinen opetusala	Jukka Ahtela	OAJ ry, Jyty ry, JHL ry ja Sivistystyönantajat ry		x	x	x	x
10. Yksityinen ammattillinen aikuis- koulutus	Jukka Ahtela	OAJ ry, Jyty ry, JHL ry ja Sivistystyönantajat		x	x		x
11.–12. Kon- ventionaalisten jäänmurtajien kansipäällystö	Minna Helle	Suomen laivanpäällystö-liitto ry ja Suomen Varus-tamot ry / Arctiakonserni		x	x	x	
13. Sähkötyöt	Minna Helle	Sähköalojen ammattiliitto ry, STTA ry, RTK Palvelu	x				
14. Ener- gia-ICT-Verkosto	Jukka Ahtela	Sähköalojen ammattiliitto ry, JHL ry ja PALTA ry		x	x	x	x
15. Ulkomaan liikenne	Minna Helle	Suomen laivanpääl-lystöliitto ry ja Suomen Varustamot ry	x				
16. Sähköistys- ja asennustyöt	Jukka Ahtela	Sähköalojen ammattiliit-to ry ja PALTA ry		x	x	x	x

Työriidan perustiedot			Sovittelu				
Aihe	Sovittelija	Osapuolet	Ratkaisutapa		Käsiteltyjen teemojen jaottelu		
			Neuvot- telutulos	Sovinto- ehdotus	Palk- kaus	Muu sopi- musky- symys	Työryh- mä(t)
17. Suomen ase- mapaikka CityJet Oy liikennelentäjät	Minna Helle	Bule 1 Pilots Association ry, YTY ry ja PALTA ry	x				
18. Rakennusala	Minna Helle -> Jukka Ahtela	Rakennusliitto ry, Rakennusliiton os. 057 Rudus OY Kotkan yks. tuotantotyöntekijät sekä RT ry ja RTT ry	x				
19. Vartiointiala	Vuokko Piekkala	PAM ry ja PALTA ry		x	x		x
20. Lennonjohto	Vuokko Piekkala	Suomen Lennonjohta- jien Yhdistys SLJY ry ja PALTA ry					Aloitettu vuonna 2018, jatkuu vuonna 2019

Muuta tarkasteluvuodesta

Poliittiset työtaistelut

Poliittiset työtaistelut/mielenilmaukset eivät kuulu työriitojen sovittelun piiriin. Koska työmarkkinakeskusjärjestöjen välisissä sopimuksissa on sovittu ennakoilmoituksen tekemisestä myös valtakunnansovittelijalle, toimistolle ilmoitettiin 2.2.2018 järjestetystä yhden päivän mittaisesta poliittisesta työtaistelusta/mielenilmauksesta sekä syksyllä 2018 toteutetuista poliittisista työtaisteluista. Syksyllä järjestetyt työtaistelut olivat lakkoja sekä ylityö-, vuoronvaihto- ja matkustuskieltoja. Työtaisteluista tehtiin toimistolle yli 60 ilmoitusta, joista noin 50 koski syksyn työtaisteluita.

Helmikuun 2018 mielenilmauksella vastustettiin työttömyysturvan aktiivimallia. Mallilla hallitus pyrki kannustamaan lyhyidenkin sijaisuuksien tai määräaikaistöiden vastaanottamiseen tavoitteena ehkäistä pitkäaikaistyöttömyyttä ja lisätä työllisyyttä. Työttömyysturvan aktiivimalli tuli voimaan tammikuun alusta 2018.

Syksyn 2018 mielenilmauksilla vastustettiin hallituksen esitystä työsopimuslain muuttamisesta. Esityksen tarkoituksena oli lisätä työllisyyttä keventämällä yksilöllisen irtisanomisen kriteereitä alle 20 henkeä työllistävissä yrityksissä. Lokakuussa 2018 hallitus päätti luopua alun perin suunnitellusta henkilöstömäärää koskevasta rajauksesta ja toteuttaa säännösmuutokset, jotka edellyttäisivät pienten työnantajien erityispiirteiden huomioon ottamisen irtisanomisperustetta koskevan kokonaisharkinnan yhteydessä.

Kuva 3. Poliittinen mielenilmaus 2.2.2018 (Kuva: Kimmo Hiltunen / Yle)

Pohjoismaiden sovittelijoiden tapaaminen

Islannin, Norjan, Ruotsin, Tanskan ja Suomen valtakunnansovittelijan toimistojen edustajat tapasivat vuonna 2018 Tanskassa. Tapaamisia pidetään kahden vuoden välein eri pohjoismaissa. Suomi isännöi tapaamista viimeksi Esa Longan johdolla vuonna 2014.

Tänä vuonna teemoina olivat muun muassa perinteiset eri maiden katsaukset, alustatalous, Göteborgin sataman konfliktin analysointia ja sosiaalisen median käyttö sovittelun viestinnässä.

Kuva 4. Valtakunnansovittelijat kuvassa vasemmalta: Ole Hasselgaard Tanska, Kine Elisabeth Steinsvik Norja, Vuokko Piekkala Suomi, Carina Gunnarsson Ruotsi ja Bryndis Hlödversdottir Islanti.

Vuonna 2019 päätymässä olevat työehtosopimukset

Vuonna 2019 on päätymässä noin parikymmentä sopimusta. Tämän lisäksi noin kolmeenkymmeneen sopimukseen sisältyy joko optiovuosi tai -vuosia taikka irtisanomisehto. Tarkasteluvuonna päättyvien sopimusten piirissä on noin 50 000 palkansaajaa. Jos optiovuosi tai -vuodet eivät toteudu tai sopimukset irtisanotaan, päätymässä olevien sopimusten piirissä olevien palkansaajien määrä nousee lähemmäs 300 000. Päätymässä ovat mm. maantielauttojen, yhteysalusten, ulkomaanliikenteen ja kauppa-alusten, paperiteollisuuden, viestinvälityksen- ja logistiikka-alan sekä mekaanisen metsäteollisuuden ja metsäteollisuuden korjaamon sopimukset. Lisäksi Auto- ja kuljetusalan työntekijäliitto AKT on irtisanonut sopimuksiaan ahtausalalla, huolinta-alalla ja matkatoimistoalalla. Suurimmat irtisanottavissa olevat sopimukset ovat teknologiateollisuus, tekstiili- ja muotiala, kemian perusteollisuus sekä muovituoteteollisuus ja kemian tuoteteollisuus.